

Loviisan kaupungin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

### **Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät**

Loviisan kaupunki pitää lähtökohtaisesti hyvänä asiana Hallitusohjelman tavoitetta julkisten hankintojen tehokkuuden lisäämiseksi ja laadullisten kriteerien huomioon ottamiseksi julkisissa tarjouskilpaluissa. Hinta-laatusuhteen ja kokonaiskustannusten huomioiminen kokonaistaloudellisuuden ensisijaisina kriteereinä pelkän hankintahinnan sijaan on oikea kehityssuunta tehokkaaseen ja kuntaorganisaatiota palvelemaan hankintaan.

Loviisan kaupunki kannattaa myös vastuullisuuden ja ympäristönäkökulmien suurempaa painottamista hankinnoissa.

Samalla Loviisan kaupunki kuitenkin näkee useita haasteita kaavailuissa uudistuksissa tietyillä aloilla ja nopealla siirtymäajalla.

### **Hankintojen valmistelu**

-----

### **Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen**

Sidosyksikön määrittely 10% omistusosuudella on liian yksinkertaistettu säädös. Tiukka määrittely asettaa kunnat eri asemaan esim. kokonsa puolesta, vaikeuttaa erikokoisten kuntien yhteisomisteisia yhtiöiden toteuttamista ja tekee erikokoisten kuntaorganisaatioiden yhteisomisteiset yhtiöt hankalaksi toteuttaa.

Aloja, joissa hankinatalain muutokset aiheuttaisivat toteuttamisen haasteita tai vaikutukset, olisivat negatiivisia Loviisan osalta, olisivat ainakin seuraavat:

#### **JÄTEHUOLTO**

Suomen kuntavastuullinen jätehuolto perustuu 30 vuoden kuluessa rakennettuun ylikunnalliseen yhteistyöhön. Loviisa on osaomistajana 7,5 % omistusosuudella Rosk'n Roll Oy Ab:ssa, joka on toiminut vuodesta 1993 alkaen.

Rosk'n Roll hankkii tarvittavat palvelut markkinoilta. Kuljetus-, käsittely-, konetyö-, suunnittelu-, konsultti- ym. palveluhankintojen arvo on noin 70 % yhtiön liikevaihdosta eli noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Omana palvelutuotantona Rosk'n Rollissa tuotetaan lähinnä vain jäteasemien henkilökunnan suorittama palvelutyö, muu asiakaspalvelu sekä lakisääteinen jäteneuvonta ja tarvittavat tukipalvelut.

Toteutuessaan esityksen mukaisena lainsäädäntö edellyttäisi Rosk'n Roll Oy:n lopettamista ja mittavaa jätehuollon operatiivisten ja viranomaistehtävien uudelleenorganisointumista, jotta 10 % vähimmäisomistusvaatimus saavutettaisiin kaikkien kuntien osalta. Modernin ja hyvin toimivan, kuntien tehtäviä hoitavan yhteishankintayksikön pilkkominen pienempiin osiin kasvattaisi kustannuksia päällekkäisen resursoinnin ja aiempaa pienempien hankintakokonaisuuksien myötä.

## KIRJASTOTOIMI

Helle-kirjastot käyttävät Koha-kirjastojärjestelmää. Koha-kirjastojärjestelmän takana on Koha-Suomi Oy, jonka kunnat omistavat. Loviisan kaupungin omistusosuus Koha-Suomi Oy:n osakkeista on hyvin pieni.

Hankintalain muutosehdotus sidosyksikön 10 % vähimmäisomistusosuusvaatimuksesta estäisi Koha-Suomi Oy:n toiminnan nykyisellään. Koha-Suomi Oy:llä on 112 omistajakuntaa. Vain Oulun kaupunki omistaa ehdotuksessa vaaditun 10 % Koha-Suomi Oy:n osakkeista. Kuntien omistusosuudet määräytyvät liittymisajan asukasluvun mukaisesti.

Jos hankintalain muutos toteutuu nykyisessä ehdotetussa muodossa, täytyy Koha-Suomi Oy:n selvittää, voidaanko heidän tuottama palvelu eli Koha-kirjastojärjestelmän ylläpito ja kehitys toteuttaa jollakin toisella tapaa. Ennen yhtiön perustamista asiaa selvitettiin OKM:n projektirahalla ja osakeyhtiö todettiin silloin järkevimmäksi ja kustannustehokkaimmaksi tavaksi organisointua. Nykyisellään omistajakunnat voivat vaikuttaa yhtiön toimintaan mm. hallituksen jäsenten kautta. Edustajia hallituksessa on eri alueilta ympäri Suomea. Hallituksessa on myös runsaasti eri alojen osaamista ja edustajia erikokoisista kunnista. Koha-Suomen työryhmissä on myös kuntien edustajia, joten palveluiden kehittäminen toteutuu aidosti yhdessä kuntien kesken.

Pahimmillaan esitys hankintalain muutoksesta voi johtaa yhtiön purkamiseen ja palveluiden tuottamisen loppumiseen. Tällöin palattaisiin tilanteeseen, jossa markkinoilla on yksi kaupallinen toimija, jolla on käytännössä monopoliasema kirjastojärjestelmämarkkinoilla. Kirjastot eivät pysty tuottamaan palvelujaan ilman toimivaa kirjastojärjestelmää.

## **Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät?**

Nopealla tahdilla voivaan astuvat lakimuutokset ovat omiaan vaikeuttamaan lain käytännön soveltamista. Hankintayksiköiden näkökulmasta olisi hyödyllisempää, että muutokset valmisteltaisiin suurempina kokonaisuuksina ja käytännön toimijoita laajasti kuullen.

## **Turvallisuus ja huoltovarmuus**

-----

## **Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen**

-----

## **Hankintojen ilmoittaminen**

-----

## **Muut huomiot**

-----

Lovisa stads utlåtande om regeringens proposition till riksdagen gällande ändring av lagen om offentliga upphandlingar och koncession och vissa lagar som gäller den

### **Propositionens allmänna syften och mål**

Lovisa stad anser regeringsprogrammets mål om att effektivisera offentliga upphandlingar och att beakta kvalitetsmässiga kriterier i offentliga anbudsförfaranden vara utgångsmässigt en bra sak. Beaktandet av förhållandet pris-kvalitet och beaktandet av totalkostnaderna som primära kriterierna för det ekonomiskt sett med fördelaktiga i stället för enbart upphandlingspriset är en rätt utvecklingsriktning mot upphandlingar som är effektiva och som betjänar kommunorganisationen.

Lovisa stads förordar också större betoning av ansvarsfullhet och miljöaspekter i upphandlingar.

Samtidigt ser Lovisa stad dock många utmaningar i reformerna inom vissa branscher och med en snabb övergångstid.

### **Beredning av upphandlingar**

-----

### **Begränsning av användningen av anknutna enheter**

Precisering av anknuten enhet med en ägarandel på 10 % är en för förenklad föreskrift. En stram precisering ställer kommunerna i olika ställning till exempel på grund av deras storlek, försvårar genomförandet av olika stora kommuners samägda bolag och gör olika stora kommunorganisationers samägda bolag svåra att genomföra.

Branscher i vilka ändringarna i upphandlingslagen skulle medföra utmaningar för genomförandet eller konsekvenserna skulle vara negativa för Lovisa stads del är i alla fall följande:

#### AVFALLSHANTERING

Finlands kommunansvariga avfallshantering baserar sig på ett kommunövergripande samarbete som byggts upp på 30 år. Lovisa är delägare med en ägarandel på 7,5 % i Rosk'n Roll Oy Ab, som varit verksam sedan 1993.

Rosk'n Roll upphandlar behövliga tjänster från marknaden. Värdet för upphandlingarna av transport, hantering, maskinarbete, planering, konsulttjänster och dylika tjänster utgör cirka 70 % av bolagets omsättning, det vill säga cirka 20 miljoner euro i året. Som egen serviceproduktion produceras av Rosk'n Roll närmast endast servicearbetet som personalen som arbetar på avfallsstationerna gör, den övriga kundservicen samt den lagstadgade avfallsrådgivningen och de behövliga stödtjänsterna.

Om den verkställs i enlighet med propositionen skulle lagstiftningen förutsätta att Rosk'n Roll avskaffas och att en omfattande omorganisation av avfallshanteringens operativa uppgifter och myndighetsuppgifter skulle genomföras så att man för alla kommuners del skulle uppnå minimiägokravet på 10 %. Uppspjälkande av en modern och välfungerande gemensam upphandlande enhet som sköter kommunernas uppgifter till mindre delar skulle öka kostnaderna i och med överlappande resursföring och upphandlingshelheter som är mindre än tidigare.

#### BIBLIOTEKSVÄSENDET

Helle-biblioteken använder bibliotekssystemet Koha. Bakom bibliotekssystemet Koha är Koha-Finland Ab som är i kommunernas ägo. Lovisa stads ägarandel av aktierna i Koha-Finland Ab är mycket liten.

Ändringsförslaget till upphandlingslagens krav om minimiägoandel på 10 % för en anknuten enhet skulle förhindra Koha-Finland Ab:s verksamhet i dess nuvarande läge. Endast Uleåborgs stad äger den i propositionen krävda 10 % av Koha-Finland Ab:s aktier. Kommunernas ägarandelar bestäms enligt invånarantalet vid anslutningstidpunkten.

Om ändringen i upphandlingslagen förverkligas i sin nuvarande föreslagna form, måste Koha-Finland Ab reda ut om servicen som de producerar, det vill säga upprätthållandet och utvecklandet av bibliotekssystemet Koha kan genomföras på något annat sätt. Innan bolaget grundades utreddes ärendet med undervisnings- och kulturministeriets projektpenning och då konstaterades ett aktiebolag vara det förnuftigaste och mest kostnadseffektiva sättet att organisera sig på. I nuläget kan ägarkommunerna påverka på bolagets verksamhet bland annat genom en medlem i styrelsen. Representanter i styrelsen finns från olika delar av Finland. I styrelsen finns också rikligt med kunnande från olika branscher och representanter från kommuner av olika storlek. I Koha-Finlands arbetsgrupper finns också representanter för kommunerna, så utvecklandet av tjänsterna förverkligas på ett genuint sätt mellan kommunerna.

I värsta fall kunde propositionen till ändring av upphandlingslagen leda till upplösande av bolaget och avslutande av produktionen av tjänster. Då skulle man återgå till en situation där det på marknaden finns en kommersiell aktör som i praktiken har monopolläge inom bibliotekssystemmarknaden. Biblioteken kan inte producera sina tjänster utan ett fungerande bibliotekssystem.

**Anser ni att övergångstiderna som gäller anknutna enheter tillräckliga?**

Lagändringar som träder i kraft med snabb tidtabell är som avsedda för att försvåra tillämpningen av lagen. Ur synvinkeln av de upphandlande enheterna skulle det vara nyttigare att ändringarna skulle beredas som större helheter och så att praktikens aktörer skulle höras i omfattande grad.

**Säkerhet och försörjningsberedskap**

-----

**Avstående av nödvändigheten av brottsregisterutdrag**

-----

**Anmälning av upphandlingar**

-----

**Övriga observationer**

-----